

Ca l'Artigas

La Pobla de Lillet

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A pocs metres al nord del nucli urbà de la Pobla de Lillet, i a la riba dreta del riu Llobregat.
Emplaçament	Des del c. de l'estació de la Pobla, seguir la via del tren i abans del pont de ferro a l'esquerra.

Coordenades:

Latitud:	42.25214
Longitud:	1.97541
UTM Est (X):	415481
UTM Nord (Y):	4678280

Classificació

Número de fitxa	08166 - 5
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Noucentisme
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA, núm. 3517
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08165A001002590000GP
Autoria de la fitxa	Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa:	dv., 08/05/2009 - 02:00

Descripció

La fàbrica tèxtil de Ca l'Arigas està formada per un cos principal corresponen a una gran nau de planta rectangular i alçada considerable, ja que consta de dos plantes. És construïda amb maçoneria i arrebossat com a acabat final; a l'interior diversos pilars de ferro colat són el suport dels sostres de revoltó i de la coberta a dos vessants. Les diferents obertures són emmarcades amb maó massís, hi ha gran nombre de finestral paral·lels, de mida considerable, que aporten llum a l'interior; tot i que algunes modificacions del segle XX anul·là diferents obertures. Altres naus i dependències annexes disposades més o menys paral·leles a la estructura principal, i de tipologia similar, són resultat de les diferents ampliacions que experimentà el complex fabril. Cal destacar la presència d'una xemeneia d'alçada considerable, es tracta d'una construcció troncocònica realitzada amb maó massís, mostra diferents argolles de ferro a mode de reforç. Algunes d'aquestes noves construccions van ser destinades a la indústria de cartró.

En relació a la fàbrica s'ha de fer esment als jardins Artigas o Parc de la Magnèsia, situats a continuació de la fàbrica riu amunt, i que eren ús exclusiu dels amos. És remarcable l'existència d'un gran canal que donava força hidràulica a la fàbrica, s'origina per sota la fàbrica Asland i circula en poc desnivell fins arribar a l'alçada de Cal Sargantana, just per sobre la fàbrica, on en una gran canonada es produeix la caiguda de l'aigua.

Història

L'origen de la fàbrica es remunta al segle XIX, en ple creixement industrial, quan Artigas i Saleta l'any 1.876 van adquirir a Pere Casas l'antic molí de la Panella, per adaptar-lo com a fàbrica tèxtil. La primera matrícula industrial d'Artigas i Saleta consta al 1878-79 i estava formada per uns 100 fusos, 1 carda, 1 teler i 1 teler de samarretes. El 1.887 una riuada va destruir l'edifici, que es reconstruí donant forma a la fàbrica que observem actualment. A partir de la seva reconstrucció s'hi portaren a terme diverses activitats industrials. El negoci s'anà ampliant, ja que el 1893-94, a la fàbrica d'Artigas i Saleta hi consten 623 fusos, 6 telers Jacquard, 1 màquina de desfilar, 104 telers mecànics, 4 telers de mà, 1 teler de samarretes, 1 tint i 1 blanqueig. 1894-95 ja apareix Joan Artigas Alart sol en l'empresa. Aquest va ser el promotor dels jardins Artigas, construïts entre el 1.903 i el 1.910; Joan Artigas sembla que va demanar idees a Antoni Gaudí, per a l'ordenació del terreny que tenia a banda i banda del riu Llobregat i aquest li realitzà un esbòs.

A les matrícules dels anys 1913-28, ja apareix Joan Artigas i Casas, fill del propietari, el qual va ser un empresari emprenedor que intentà diversificar la producció industrial: donat que la indústria de la perfumeria no va tenir èxit, l'any 1.914 es dedicà a produir carbur de calci i electricitat, i entre 1.922 i 23 hi començà a fabricar cartró.

L'empresari Agustí Barral comprà la fàbrica als Artigas l'any 1.947, on hi feu ampliacions i hi fabricà cartró per a la indústria del calçat fins que la importació de cuirs provocà la desaparició d'aquest mercat. També s'hi elaboraren els suports de paper emprats per col·locar sota els gots de beguda, iniciativa que va tenir un èxit rotund i que fou font d'exportació a tot Espanya.

Bibliografia

FÀBREGAS ARTIGAS, J. (1997): La Pobla de Lillet 1924-1958. Una crònica entorn del temps. Editen: Centre d'Estudis Musicals del Berguedà "L'Espill" i Àmbit de Recerques del Berguedà. Impremta Boixader, La Pobla de Lillet.

FRANCÀS I PATSÍ, À. (1997): La Pobla de Lillet. Història, costums i tradicions de la Vall de Lillet (Berguedà). Columna Albí, Berga.

Inventari del Patrimoni Arquitectònic, núm. 3517. Generalitat de Catalunya.

NOGUERA, R. (1997: 60-70): "Una vila de llarga història industrial". L'Erol, núm. 53, primavera 1997.

ROSIÑOL I ORRIOLS, J. (1988): El passat de la nostra vila. La Pobla de Lillet. Recull històric, geogràfic i cultural. Ed. La Llar del Llibre, Barcelona.

SERRA, Rosa. (et al.) (1991). Guia d'Art del Berguedà. Berga.

TORRES, C.A.(1905) . "Itinerari per les Valls Altes del Llobregat. Berguedà", p. 167, Barcelona.

VV.AA.(1981) "Gran geografia Comarcal de Catalunya", vol. 2, El Berguedà, Barcelona.

VV.AA. (1994:137-141). "Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà", vol.5, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

